

Ján ŠIRKA

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovenská Republika

Zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania seniorov na Univerzite Tretieho Veku pri UKF v Nitre

Úvod

Významnou súčasťou transformácie spoločnosti na informačnú a následne vedomostnú spoločnosť je rozširovanie možností celoživotného vzdelávania jednotlivcov v produktívnom veku, ale patrí sem aj vytváranie možností ďalšieho vzdelávania pre seniorov. Univerzity tretieho veku na celom svete ponúkajú množstvo študijných programov, prednášok a seminárov obsahovo príbuzných so študijnými odbormi materských univerzít v denných formách štúdia. Tento trend pozorujeme aj na slovenských vysokých školách a univerzitách. Študenti – seniori majú možnosť v rámci svojho ďalšieho vzdelávania sa na univerzitách tretieho veku dozvedieť o psychológii tretieho veku, dostať odpovede na otázky týkajúce sa zdravotných problémov, zdravej výživy alebo rôznych netradičných formách medicíny [Pacovský 1990]. Veľmi obľúbené a navštevované sú prednášky o dejinách umenia, hudby, histórii sveta, ekonomických a právnických záležitostiach. Mnohí v rámci univerzít tretieho veku rozvíjajú svoje cudzojazyčné kompetencie. Všetky tieto programy prispievajú k rozširovaniu obzoru, zvyšovaniu vedomostí, objasňovaniu neznámych skutočností, k poskytovaniu najnovších informácií z oblasti vedy a spoločenského diania a najmä k zlepšovaniu psychofyzickej kondície seniorov a tým aj k trvalému udržaniu, prípadne zvyšovaniu kvality ich života [Čornaničová 2000].

Univerzita Konštantína Filozofa (UKF) v Nitre patrí k vysokoškolským pracoviskám, ktoré majú v svojej ponuke vzdelávacích možností zaradenú aj Univerzitu tretieho veku (U3V). V školskom roku 2012/2013 bolo na Univerzite tretieho veku UKF v Nitre otvorených 17 študijných programov, ktoré navštevuje 629 študentov – seniorov [Širka 2011]. Dlhoročná tradícia a skúsenosti v oblasti vzdelávania seniorov na univerzite vytvorila podmienky k získaniu nenávratného finančného príspevku prostredníctvom projektu.

Operačný program vzdelávanie

Európsky sociálny fond zohľadňuje priority a ciele EU v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zvyšovania účasti ekonomicky neaktívnych osôb na trhu práce, boja proti sociálnemu vylúčeniu, najmä vylúčeniu znevýhodnených skupín, akými sú osoby so zdravotným postihnutím a seniori. Po zverejnení výzvy v operačnom programe (OP) Vzdelávanie zareagovala Univerzita

Konštantína Filozofa v Nitre projektom „**Zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania seniorov na Univerzite tretieho veku pri UKF v Nitre**“, ktorého strategickým cieľom je zvýšiť kvalitu ďalšieho vzdelávania seniorov prostredníctvom inovácie existujúcich a vytvorenia nových vzdelávacích programov a posilnenia kontroly ich kvality.

Uvedený strategický cieľ v plnej miere korešponduje so zámermi OP Vzdelávanie a podporuje prispôsobenie vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti, s dôrazom na vekovú skupinu seniorov. Strategický cieľ projektu má priamu väzbu na špecifický cieľ, ktorým je: „Zvyšovať kvalitu programov a inštitúcií ďalšieho vzdelávania, posilniť systém kontroly kvality, podporovať inovácie v obsahu, formách a metódach“.

Naplnenie tohto špecifického cieľa v podmienkach UKF v Nitre je plánované zabezpečiť prostredníctvom:

- inovácie obsahu, foriem a metód vzdelávania seniorov v existujúcich vzdelávacích programoch realizovaných v rámci ďalšieho vzdelávania seniorom na Univerzite tretieho veku (ďalej ako U3V) pri UKF v Nitre,
- vytvorenia a pilotného overenia nových vzdelávacích programov pre seniorov na U3V pri UKF v Nitre podporujúcich rozvoj ich kľúčových kompetencií a aktívne starnutie,
- posilnenia kontroly kvality vzdelávania seniorov zavedením a pilotným overením systému hodnotenia kvality v rámci vzdelávacích programov na U3V pri UKF v Nitre.

Priamou cieľovou skupinou projektu budú seniori, ktorí dovŕšili 50. rok svojho života najneskôr v roku pred rokom, v ktorom sa realizuje aktivita, do ktorej je daná osoba zapojená.

Katedra techniky a informačných technológií Pedagogickej fakulty UKF sa podieľa na zabezpečení vzdelávania seniorov na univerzite tretieho veku už niekoľko rokov. Vo svojich šiestich programoch má začlenených 135 študentov seniorov a zapojenie sa do projektu sme privítali ako výzvu k zvýšeniu úrovne a skvalitnenie vzdelávania. Prehodnotili sme obsahy vzdelávacích programov, urobili analýzu doterajších skúseností a vyšli sme s novými prepracovanými programami Informačné technológie, Digitálna fotografia a kamera a študijný program Ľudové remeslá. K naplneniu špecifických cieľov projektu bol vypracovaný časový harmonogram úloh. Riešitelia vo svojich prvotných krokoch vypracovali:

- profil absolventa vzdelávacieho programu, informačné listy k jednotlivým vzdelávacím obsahom s výkonovými štandardmi,
- učebné texty k jednotlivým vzdelávacím obsahom.

Všetky tieto kroky majú za cieľ skvalitniť úroveň celoživotného vzdelávania na univerzite tretieho veku. K získaniu relevantných informácií v oblasti kvality vzdelávania bola posilnená oblasť kontroly vzdelávania seniorov na báze

definovania, merania a evaluácie dosiahnutých výsledkov vzdelávania, identifikovaných a uspokojených potrieb seniorov, ako aj sebaevaluácie pedagogickej činnosti lektorov novovytvorených a inovovaných vzdelávacích programov.

Do vzdelávacieho programu Ľudové remeslá boli zapojení aj externí odborní pracovníci, zaradení do projektu ako tvorcovia obsahu vzdelávania a prípravy učebného textu. Jeden z externých spolupracovníkov bol košíkársky majster inžinier Ján Zeman, s ktorým sme v kruhu seniorov zapojených do vzdelávania strávili veľmi plodný a zaujímavý deň. Košíkársky majster sa podelil s účastníkmi projektu o množstvo zaujímavých informácií z oblasti histórie košíkárstva, pestovania ušľachtilých druhov vŕb pre potreby pletenia košíkov a prezradil aj viaceré triky pri pletení košíkov. Nevynechali sme ani praktickú ukážku pri ktorej si všetci seniori uplietli z konárov vŕby podložku pod nádobu.

Obrázok 1. Praktická ukážka pletenia košíkov

Druhým externým odborným pracovníkom bol rezbársky majster a odborník na výrobu ľudových hudobných nástrojov Michal Fiľo. Namiesto úvodných slov, na predstavenie svojej práce, zahral na známom hudobnom nástroji – fujare. Po tomto netradičnom predstavení porozprával o svojich skúsenostiach pri práci s drevom. Zhodnotil rôzne druhy dreva z pohľadu vhodnosti pre rezbársku prácu, popísal ich vlastnosti a spôsoby použitia. Po otázkach seniorov vysvetlil postup pri zhotovovaní hranových hudobných nástrojov a výklad preložil ďalšou pesničkou na fujare a píšťalke. V praktickej časti si študenti vyskúšali vŕtanie bazy pre píšťalku a vrátili do čias detstva zhotovením vŕbovej píšťalky.

Obrázok 2. Vrtanie bazovej píšťalky pod dozorom odborníka

Záver

Projekt ESF „Zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania seniorov na Univerzite tretieho veku pri UKF v Nitre“ je v úrovni riešenia a pomaly sa dostáva do fázy hodnotenia jeho špecifických cieľov. Dotazníky vypracované k evalvácii jednotlivých stretnutí a autoevalvácii lektorov budú vyhodnotené a dotvoria presný obraz o kvalite vzdelávania na univerzite tretieho veku UKF. Absolvovaním spoločných stretnutí so študentmi U3V zapojených do projektu však môžem s určitosťou povedať, že projekt priniesol predpokladané výsledky v rovine vzdelávania, ale aj v rovine zvyšovania kvality života.

Literatúra

- Čornaničová R. (2000), *Vzdelávanie v treťom veku ako podpora kvality života*, „Životné prostredie“, Bratislava, Ústav krajiny ekológie SAV, roč. 34, č. 6. ISSN 0044-4863.
- Pacovský V. (1990), *O stárnutí a stáří*, Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství.
- Šírka J. (2011), *Postrehy a pripomienky seniorov k programu ľudové remeslá na univerzite tretieho veku v Nitre*, „Edukácia – Technika – Informatyka“, nr 2/2011-1. ISSN 2080-9069.

Abstract

Celoživotné vzdelávanie je programom dnešnej doby a je potrebné zapájať sa do projektov s týmto zameraním. Príspevok približuje aktivity a zameranie projektu ESF do ktorého sa Univerzita Konštantína Filozofa a vytvára možnosti zvyšovania kvality vzdelávania študentov univerzity tretieho veku.

Kľúčové slová: Univerzita tretieho veku, ciele projektu, informačné listy.

Improving the quality of further education for seniors at the University of the Third Age University in Nitra

Abstract

Lifelong learning is a program today and the need to engage in projects on this subject. The contribution presents activities and focus of the ESF project in which the University of Constantine the Philosopher and creates the possibility of increasing the quality of education students University of the Third Age.

Key words: University of the Third Age, objectives of the project, information Sheets.